Työ- ja elinkeinoministeriö Neuvostoraportti EU/10/2023-TEM-7

Johansson Elina 5.4.2023

Energianeuvosto 28.3.2023

Energianeuvosto 28.3.2023

Ruotsin puheenjohtajakauden ensimmäisessä virallisessa energianeuvostossa 28.3. hyväksyttiin neuvoston yleisnäkemys ns. kaasumarkkinapaketista. Käytiin täysi pöytäkierros, jossa valtaosa (ml. Suomi) antoi tukensa puheenjohtajavaltion kompromissitekstille.

Komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi kaasun kysynnän vähentämisestä koordinoidusti saavutettiin puolestaan poliittinen yhteisymmärrys sisällöstä ja päätettiin hyväksymisestä kirjallisella menettelyllä. Käytännössä kyseessä oli viime vuoden heinäkuussa hyväksytyn asetuksen mukaisten toimien jatkaminen. Käytiin lähes täysi pöytäkierros (25 jäsenvaltiota), jossa neuvoston selvä enemmistö, ml. Suomi, ilmaisi tukensa toimien jatkamiselle.

Muissa asioissa kuultiin komission yhteenveto talvivarautumisesta 2023 – 2024.

Lisäksi Tanska oli pyytänyt AOB-asiakohdan ennallistamisasetuksesta tarkoituksenaan kiinnittää huomiota asetuksen mahdollisiin vaikutuksiin uusiutuvan energian luvittamiseen. 11 jäsenvaltiota (ml. Suomi) käytti puheenvuoron, joissa korostui tarve seurata ennallistamisasetusneuvotteluita myös energiasektorilla. Myös Kreikka oli pyytänyt AOB-kohtaa, jossa se informoi kantaverkkoinvestointien olevan matalalla tasolla.

Viimeisenä asiakohtana käytiin politiikkakeskustelu komission 14.3. antamasta ehdotuksesta sähkömarkkinamallin uudistamiseksi. Käytiin täysi pöytäkierros. Jäsenvaltioiden enemmistö (ml. Suomi) ilmaisi yleisellä tasollaan tukea komission ehdotukselle. Lähtökohtaa, jossa kuluttajansuojaa parannetaan ja kriisinkestävyyttä lisätään, pidettiin yleisesti hyvänä. Yksityiskohdissa riittää vielä keskusteltavaa, ja mm. komission ehdotukset koskien kahdensuuntaisia sopimuksia (PPA) sekä hinnanerosopimuksia (CfD) herättivät paljon kysymyksiä. Puheenjohtaja totesi ehdotuksen käsittelyn olevan kautensa ykkösprioriteetteja ja työ jatkuu teknisellä tasolla. Puheenjohtaja tavoittelee neuvoston yleisnäkemystä energianeuvostossa 19.6.

1. **Asialistan hyväksyminen**

Asialista 7456/23 hyväksyttiin ilman muutoksia.

2. **Kaasumarkkinapaketti – neuvoston yleisnäkemys** (7808/23, 7557/23 ja 7556/23, julkinen osio)

PJ totesi tavoitteena olevan yleisnäkemyksen saavuttaminen kaasumarkkinapaketista eli sekä direktiivistä että asetuksesta kompromissitekstien 7808/23, 7557/23 ja 7556/23 pohjalta. Esitti kiitokset neuvoston edelliselle puheenjohtajavaltiolle Tshekille tehdystä työstä. Ruotsin kaudella työryhmä- ja COR1- tasolla on neuvoteltu tiiviillä tahdilla. PJ on vakuuttunut siitä, että kompromissi on löytynyt trilogineuvottelujen käynnistämiseksi. Viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa on tuotu joustoa mm. tariffeihin ja tariffialennuksiin. On lisätty turvalauseke koskien Venäjältä ja Valko-Venäjältä tuotavan kaasun kieltämistä. Vähähiilisyyttä (low-carbon) koskevia ilmaisuja on tarkennettu puolestaan uusiutuvan energian direktiivin (RED) puolella ja nämä viittaukset oli poistettu

kaasumarkkinapaketista. Kuluttajien asemaan liittyen on tehty paljon muutoksia. Jäsenvaltioiden kannalta on tuotu tekstiin enemmän joustavuutta. On pyritty huomioimaan paremmin maantieteellinen tasapaino. Vetosi jäsenvaltioihin, että ne voisivat hyväksyä ehdotuksen.

KOM kiitti Tshekin ja Ruotsin tekemää työtä. Painotti, että neuvotteluja on edistettävä pikaisesti. Komission aloite on annettu jo 2021. Kriisi on korostanut tarvetta tälle uudistukselle. Piti PJn tekstiä tasapainoisena kompromissina. Kompromissiteksti vastaa komission visiota vedystä. Tarvitaan vahva infrastruktuuri. Alueelliset erot on huomioitava. Voidaan myöhemmin antaa yksityiskohtaisempaa sääntelyä, kun vetymarkkinat on luotu. Ei voida palata vanhaan aikaan, ja siksi on hyvä, että tekstiin on lisätty mahdollisuus kieltää kaasun tuonti Venäjältä ja Valko-Venäjältä. Sekoitussuhteen osalta 2 % pitäisi olla riittävä. Vähähiilinen kaasu on aiheuttanut paljon keskustelua. Teksti tarjoaa hyvän pohjan. Kuluttajia pitää ”voimaannuttaa” ja suojella ja onkin hyvä, että kriisilauseke on lisätty, joka on linjassa komission sähkömarkkinamalliehdotuksen tavoitteiden kanssa. Pitää pystyä hillitsemään hintoja ja varmistaa kilpailukyky.

DK kiitti työstä. Voivat tukea ehdotusta. Näin pitää toimia kaasumarkkinoiden uudistamiseksi. On tärkeää päästä eteenpäin. Kompromissiteksti on tasapainoinen.

HU kiitti, että kansallisia erityispiirteitä on huomioitu kompromissiehdotuksessa paremmin. Sekoitussuhteeseen 2% tyytyväinen. Esitti huolen ydinvoimaperusteisesta vedyntuotannosta eli kun pyritään vähähiilisyyteen eli ydinvoiman ei pitäisi vaikuttaa negatiivisesti muihin. Muistutti maantieteellisestä sijainnistaan ja kaasun merkittävästä roolista Unkarille. Pitkäaikaiset sopimukset ovat sille tärkeitä. Heitä huolestuttaa, että pitkäaikaiset sopimukset eivät enää vuoden 2049 jälkeen ole mahdollisia.

IT näki kaasumarkkinapaketin askeleena eteenpäin energiamarkkinoiden vähähiilistämisessä. Direktiivin ehdotukset aiheuttavat sille ongelmia eli se ei huomioi täysin markkinoiden erityispiirteitä. Pitää olla teknologianeutraalia tekstiä riippumatta siitä, miten vetyä tuotetaan.

FR kiitteli PJ ja KOM, monien huolet on huomioitu tekstissä ja ehdotus antaa suunnan vetymarkkinoiden kehittämiselle. Maakaasun käyttäjiä on suojeltava hintavolatiteetiltä ja tähän linkittyen on 14.3. saatu ehdotus komissiolta.

ES hyväksyi ehdotuksen yleisellä tasolla. Kiitos puheenjohtajalle, että olette koordinoidusti käyneet keskustelua. 8a artikla on heille hankala; ei pitäisi olla mitään yhteyttä uusiutuvan energian direktiiviin (RED). On hyvä, että tuodaan investointivarmuutta ja luovutaan pikkuhiljaa fossiilisesta energiasta. On hyvä, että tuodaan riidanratkaisu rajat ylittäviin tapauksiin. Kuluttajansuoja: on tärkeää kaasusektorillakin pitää kiinni tavoitteesta hillitä hintoja. Luottavat yleisnäkemyksen saavuttamiseen.

DE voi hyväksyä yleisnäkemyksen. Yhdessä EU-tasolla on suunniteltava vedyn käyttöönottoa. Lisäksi piti parempana EP:n näkemystä vedyn jakeluverkon haltijoille.

BE tuki neuvoston yleisnäkemystä. Yleisnäkemys tarvitaan tänään, jotta saadaan selkeä kehikko investointienkin kannalta. Kansallista vetylainsäädäntöä on Belgian parlamentin käsittelyssä tällä viikolla mutta EU-tason ratkaisut kiinnostavat. Pohdittavaa ja hiottavaa jää vielä trilogeihin mutta on tärkeää päästä eteenpäin.

CZ kiitti työn jatkamisesta. Paketti tuo merkittäviä muutoksia kohti vähähiilisyyttä. Uskoo, että kompromissi on tasapainoinen, huomioiden vähähiilisyyden ja markkinoiden kehittämisen tavoitteet toimitusvarmuutta unohtamatta, Hienoa, että ratkaisu löytyi ajatellen teknologianeutraalisuutta. Voivat hyväksyä ehdotuksen. Hyvä, että määritelmä vähähiiliselle vedylle on saatu tekstiin. Yksi asia on vielä selkeytettävä (kuten FR) eli vähähiilisten polttoaineiden rooli vähähiilistämisessä. Kompromissille pitää olla laaja tuki.

NL kiitti työstä ja nyt on saavutettu hyvä kokonaisuus. NL pyrkii edistämään vähähiilisen vedyn käyttöönottoa (offshore). Tarvitaan nopeasti säädöskehys vetymarkkinoille. Toivottavasti saavutetaan yleisnäkemys.

LV piti pakettia merkittävänä askeleena kohti vähähiilisyyttä. Tukee neuvoston yleisnäkemystä. Joustavuutta lisäävät ehdotukset ovat hyviä.

PT kiitti työstä. Kyseessä on tärkeä kokonaisuus. Olisi omia preferenssejä mutta PJ on löytänyt oikean tasapainon. Edelleen voidaan parantaa tekstiä trilogeissa. Tukivat DE ehdotusta. Sekoitussuhde 2 % on väliaikainen ratkaisu. Tarvitaan selkeä ratkaisu riitatapauksia varten. Kuluttajansuojaa edistävät toimet ovat tärkeitä. Tarvitaan tänään yleisnäkemys.

AT mielestä artiklan 8a poisto (low-carbon) on hyvä. Yleisnäkemys on hyväksyttävä tänään. On edettävä pian. Pitää hyödyntää eriyttämisen mahdollisuudet, vaikka sitten vasta trilogeissa haettava ratkaisu vähähiilisyyden osalta.

SI kiitti hyvästä työstä. Uusiutuvat polttoaineet ja vety ovat merkittävässä roolissa vihreässä siirtymässä, joten niitä on hyödynnettävä jäsenvaltioiden erityispiirteet huomioiden. Vähähiilisen vedyn ongelma on ratkaistava.

FI kiitti työstä SE, CZ sekä KOM. Voidaan tukea yleisnäkemystä. Huomioi kansalliset erityispiirteet. Uskomme että kokonaisuus muodostaa hyvän pohjan vetymarkkinoille.

SK kiitti puheenjohtajaa erinomaisesta työstä. Tarvitaan ratkaisuja, jos halutaan tavoittaa ilmastotavoitteet. Kompromissiteksti on tasapainoinen, se huomioi verkonhaltijoiden nykyisen tilanteen. Pitää löytää ratkaisu vähähiilisen vedyn osalta, nyt 8a jätetty ulkopuolelle. Teknologianeutraalisuus tärkeää. Ydinvoima oltava mukana, muuten ei päästä tavoitteeseen.

EL kiitti työstä. Voi tukea neuvoston yleisnäkemyksen hyväksymistä. 8 art osalta teksti on mennyt huonoon suuntaan eli ei nähnyt low-carbon viittausten poistoja toivottavana.

CY piti ehdotusta tasapainoisena. Kyproksen eristäytynyt maantieteellinen asema on huomioitu. Tuki EL ja IT.

LU voi hyväksyä ehdotuksen, mutta ilmaisi huolensa sekoitussuhteesta. Ei pitänyt hyvänä lähestymistapana, että low-carbon keskustelu jätetään ratkaistavaksi RED-neuvotteluissa.

LT kiitti PJ ja KOM. Tekstissä on huomioitu Baltian maiden erityispiirteet: syrjäinen sijainti ja pienet kaasumarkkinat. Hyvä että tekstiin saatiin mahdollisuus rajoittaa maakaasun tuontia Venäjältä ja Valko-Venäjältä.

EE kiitteli tasapainoisesta ehdotuksesta. Tarvitsemme sääntelyvarmuutta, kun lähdemme kehittämään vetymarkkinaa. Voivat hyväksyä neuvoston yleisnäkemyksen mutta: 1) jäsenvaltioiden pitää noudattaa tuontirajoituksia RUS ja BY ja sitä pitää valvoa. Kyseessä on pitkäaikainen malli, ei mikään lyhyen aikavälin rajoitus; 2) sekoitussuhde – sekoittamisen ei pidä olla pakollista mutta 2 % voivat hyväksyä; 3) art 4 a – ei mieleisin ratkaisumalli, mutta voivat hyväksyä; 4) suhde RED-direktiiviin– sen osalta on pidettävä kiinni jo sovitusta, ydinvoima ei ole tukea tarvitseva energiamuoto.

RO painotti, että uutta sääntelyä tarvitaan. Tarvitaan mahdollisuuksia suojella kuluttajia kriisitilanteessa. Muistutti, että ovat aina tukeneet teknologianeutraalia lähestymistapaa. Tähän asiaa palataan sitten myöhemmin.

HR tukee ponnisteluita integroida vety energiapalettiimme. Vähähiilistä vetyä tarvitaan, jotta vihreä siirtymä on mahdollinen. Pitää huomioida REDissä (kuten FR). Tukee kuluttajien suojelemiseen tähtääviä lisäyksiä. Kompromissiteksti muodostaa riittävän säädöskehyksen.

PL kiitti avoimuutta sekä Venäjän ja Valko-Venäjän kaasun toimittamisen estämistä. Tärkeää on kuluttajaystävällisyys. Ovat mukana non-paperissa, jossa on muokattu ehdotus RED osalta. Voidaan vielä löytää ratkaisu.

IE kiitteli työstä. Tukee kompromissiehdotusta. Voimme kaasumarkkinapaketin avulla edistää kaasumarkkinoiden vähähiilistämistä ja helpottaa uusiutuvien energianlähteiden kehittämistä. Irlannilla ei ole yhteenliityntöjä mantereelle vaan UK. Kuten NL, offshore-ratkaisuja pohditaan kansallisesti. Investointeja tarvitaan valtavasti. On opittava pullonkauloista. Kuten ES ja PT – kompromissi on löydettävä tänään eikä sitä tule lykätä. Ei saa antaa signaalia ulospäin epäonnistumisesta.

BG arvostaa tehtyä työtä (PJ ja KOM). Ollaan hyvin lähellä yleisnäkemystä. Ydinvoimalla tuotettu vety on tärkeä osa energian toimitusvarmuudessa ja hiilestä irtautumista ajatellen.

MT kiitti työstä, tasapainoinen ehdotus on löytynyt. Kaasumarkkinapaketti on tärkeä virstanpylväs. Mutta pitää löytää tasapaino EP kanssa RED ajatellen, jossa liikenteen osalta saavutettu tasapaino on hyvin herkkä. Voi hyväksyä neuvoston yleisnäkemyksen.

KOM ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että kaikki korostivat säädöskokonaisuuden tärkeyttä ja siihen että kompromissihalukkuutta vaikuttaa olevan. Osa korosti avoimia kysymyksiä, jotka komission mukaan voidaan ottaa esille trilogeissa. On selvää, että jos tänään saavutetaan kompromissi, se on ehdollinen sille, että REDissä löydetään ratkaisu myös. Osa kommentoi 62 artiklaa (täysi eriyttäminen). Komissio ei vastusta tätä, jos PJ muuttaa ko. artiklaa mutta asiaa on selkeytettävä trilogeissa. Tavoitteena tulisi olla trilogisovun löytäminen tänä vuonna.

PJ veti yhteen kiittäen rakentavasta keskustelusta. Laaja tuki kaasumarkkinapaketille on olemassa. Hyvä, että trilogit halutaan nopeasti käyntiin. Teollisuuden kannalta kyseessä on tärkeä kokonaisuus. JVt tekivät vielä muutamia tekstiehdotuksia. Ehdotti etenemistavaksi, että kaasudirektiivin osalta huomioidaan ITn lisäysehdotus 62 (a) artiklaan. Lisäksi low-carbon viittauksien osalta ja kytky RED-direktiiviin – vakuutti ottavansa huolet vakavasti ja tulevat jakamaan tämän osalta kompromissiehdotuksen seuraavan päivän Coreperiin. Totesi, että kaasudirektiivin ja kaasuasetuksen osalta hyväksytään yleisnäkemys muodollisesti lounaan jälkeen.

PJ totesi lounastauon jälkeen kompromissin löytyneen 7557/2023 ja 7556/2023 pohjalta.

HU toi esille puheenvuorossa voivansa tukea asetustekstiä mutta ei direktiiviä.

3. **Neuvoston asetus kaasun kysynnän vähentämisestä koordinoidusti - poliittinen yhteisymmärrys sisällöstä ja päätös hyväksymisestä kirjallisella menettelyllä** (7649/1/23 REV1)

PJ totesi komission antaneen ehdotuksensa 20.3.2023. Viime vuoden elokuun ja tammikuun 2023 välillä jäsenvaltiot ovat vähentäneet kaasun kysyntää 19 prosenttia. Venäjän kaasutoimituksista on eriydytty. Varastointitilanne on ollut hyvä kuluvalla lämmityskaudella. Ensi talveen liittyy kuitenkin epävarmuuksia koskien globaalia LNG:n kysyntää ja kilpailua LNG-markkinalla. Samaa mieltä komission kanssa, että tarvitaan vielä 15 % vähennystavoite, jotta taataan kaasun toimitusvarmuus. Pitää edetä nopeasti koska nykyisen asetuksen voimassaolo umpeutuu maaliskuun lopussa. Ehdotusta on käsitelty neuvostossa. Viittasi kompromissitekstiin 7649/1/23 REV 1. Tänään PJ:n tavoitteena on poliittinen hyväksyntä ja toisaalta päätös, että voidaan käyttää kirjallista menettelyä.

KOM alusti, että taustalla on komission viime vuonna heinäkuussa antama asetusehdotus. Asetus on ollut toimiva ja sillä on saatu merkittäviä vähennyksiä kaasun kulutukseen (42 bcm). Puolet säästöstä on kotitalouksien ja julkisten rakennusten säästötoimien tulosta. Ulkopuoliset tahot ovat todenneet, että säästö olisi lähinnä leudon sään ansiota, mikä ei pidä paikkaansa ja komission tilastot osoittavat 15 % säästötavoitteeseen huomioiden erot lämpötiloissa tarkastelujaksolla. Kaasun varastointiaste pysyi hyvällä tasolla. 20.3. KOM antoi ehdotuksensa asetuksen voimassaolon jatkamista eli että kaasun käyttöä säästettäisiin edelleen 15 %. Ehdotus huomioi jäsenvaltioiden erityispiirteet ja sisältää joustavuutta. Muutoksia raportointiin perusteli tavoitteella vahvistaa yhteistä valvontaa. Luottavainen sen suhteen, että poliittinen yhteisymmärrys saadaan.

Käytiin lähes täysi pöytäkierros (25 jäsenvaltiota käytti puheenvuoron). Puheenvuoroissa korostui tarve jatkaa kaasun kysynnän vähentämistoimia sekä tyytyväisyys talven 2022-2023 onnistumiseen ja

lukuisiin ripeisiin hätätoimiin. Kaasun kysynnän vähentämistä pidettiin esimerkkinä onnistuneesta ja tehokkaasta toimenpiteestä. Kahta jäsenvaltiota huolimatta puheenjohtaja sai vahvan tuen kompromissitekstin hyväksymiselle. Suomi piti tärkeänä toimien jatkamista ja ilmaisi tukensa ehdotetulle asetuksen voimassaolon jatkamiselle. Muutamissa puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota komission ehdotuksen raportointia koskeviin muutoksiin, ja pohdittiin mahdollisia negatiivisia vaikutuksia.

KOM kiitteli loppupuheenvuorossaan jäsenvaltioiden rakentavaa suhtautumista.

PJ veti keskustelun yhteen todeten, että kompromissitekstillä on neuvoston selvä tuki ja kirjallinen menettely neuvoston asetuksen hyväksymiseksi voidaan käynnistää, kun juristilingvistit ovat käyneet tekstin läpi.

4. **AOB – talvivarautuminen 2023-2024 – komission tiedotusasia** (7679/23)

KOM totesi varautumistilanteen olevan hyvä; kaasun varastointiaste on 55 %, maakaasun TTF futuurihinta on 42 €/MWh ja markkinoilla on riittävästi kaasua. Globaalin maakaasumarkkinan tilanne on kuitenkin edelleen tiukka. REPowerEUn tavoite on selkeä – venäläisestä kaasusta on irtauduttava mahdollisimman pian. Tarvitsemme kaasutoimituksia luotettavilta toimittajilta kuten Norjalta, joka on tällä hetkellä tärkein kaasuntoimittajamme. Kaasun yhteisostoalusta on tärkeä väline. Uusiutuvaa energiaa on myös otettava enemmän käyttöön. Sähkön kysyntää olemme pystyneet vähentämään ja olemme saavuttamassa tavoitteen -5 %. Kaiken kaikkiaan johtopäätös on, että hätätoimia pitää jatkaa.

Viisi jäsenvaltiota käytti puheenvuoron. Puheenvuoroissa mm. tuotiin esille näkökohtia kansalliseen kaasun toimitusvarmuuteen liittyen ja osassa kiitettiin komission yhteenvetoa ja ilmaistiin tuki komissiolle.

PJ veti keskustelun yhteen toteamalla, että neuvosto on saanut tiedoksi komission yhteenvedon.

5. **A-kohtien luettelot** (7457/23 ja 7458/23)

A-kohtien luettelot hyväksyttiin.

6. **AOB: ennallistamisasetuksen vaikutukset uusiutuvan energian tuotantoon** (7670/23)

DK alusti aiheeseen todeten biodiversiteetin ja energiakriisin liittyvän toisiinsa. Pitää varmistaa koherenssi näiden välillä. Pitää voida varmistaa, että uusiutuvaa energiaa saadaan nopeasti käyttöön.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa (10, ml. Suomi) pidettiin hyvänä, että ennallistamisasetus tuotiin myös energiasektorille keskusteluun. Puheenvuoroissa (ml. Suomi) pidettiin luontokadon torjumista hyvin tärkeänä tavoitteena. Jäsenvaltiot kuitenkin esittivät huolensa siitä, mitä vaikutuksen asetuksen täytäntöönpanolla voi olla uusiutuvan energian käyttöönottoon ja luvittamiseen ja toivoivat tarkempaa vaikutustenarviointia. Useissa puheenvuoroissa (ml. Suomi) tuotiin esille kansallisten erityispiirteiden huomioimisen keskeisyys.

KOM kiitti Tanskaa huomion kiinnittämisestä tärkeään asiaan. Kaksi tavoitetta on nivottava toisiinsa.

7. **AOB: kantaverkkoinvestoinnit** (7742/23, EL)

EL alusti todeten, että kantaverkkoinvestoinnit ovat nyt kovin matalalla tasolla. Ne pitäisi vähintään tuplata vuoteen 2030 mennessä huomioiden uusiutuvan energian tavoitteet. Pohjoisessa tuotetaan hyvin paljon tuulivoimaa, etelässä aurinkovoimaa. On pohdittava, että miten hoidetaan yhteenliitännät. Kantaverkot on saatava uudelle tasolle. Toivoi komissiolta ehdotusta asiassa.

14 jäsenvaltiota käytti puheenvuoron. Yleisesti niissä kiiteltiin Kreikkaa tärkeän asian tuomisesta keskusteluun.

KOM oli samaa mieltä siitä, että tarvitaan laajempia eurooppalaisia sähköverkkoja, kun uusiutuvan energian lähteitä halutaan tehokkaammin hyödyntää. Tämän vuoksi, heti kun RED on hyväksytty, niin jäsenvaltioiden on pantava se mahdollisimman nopeasti täytäntöön.

8. Sähkömarkkinamalli – politiikkakeskustelu (7455/23) (julkinen osio)

PJ viittasi puheenjohtajan keskusteluasiakirjaan ja siinä esitettyihin kysymyksiin. Sähkömarkkinoiden tilanne on nyt vakaampi ja hintojen volatiliteetti vähentynyt. Nyt pitää tehdä toimia. Nykyinen markkinamalli on toiminut hyvin mutta sen kriisinkestävyyttä tulee parantaa. Sähkömarkkinamallin uudistaminen on yksi Ruotsin EUPJ-kauden prioriteeteista.

KOM oli tyytyväinen, että Ruotsilla on valmius edistää ehdotuksen käsittelyä ja neuvoston yleisnäkemyksen saavuttamista nopeasti. Nyt on korjattava nykymallin heikkoudet ja katsoa kuitenkin tulevaisuuteen sähkömarkkinoiden rakenne huomioiden. Nykymalli on tuonut taloudellista hyötyä ja toimitusvarmuutta. Vasta nyt kaasukriisin myötä mallin toimivuus on haastettu. Sähkömarkkinaa pitää suojata kaasun hinnan vaikutuksilta. On nopeutettava fossiilisista irtautumista. Tarvitsemme lisää puhdasta energia ja uusiutuvan energian määrää on lisättävä (48 GW aurinko- ja 36 GW tuulivoimaa lisää vuositasolla), vuoteen 2030 puhtaan energian osuuden on oltava 61 %. Lisäksi myös ydinvoimaa sekä joustoa tarvitaan kaasun korvaamiseksi. Onnistuessamme voimme taata kuluttajille parempaa suojaa.

Uudistuksen pääelementit: tavoitteena on kuluttajansuojan parantaminen erityisesti pitkiä sopimuksia käyttäen. PPA-sopimusten käytön laajentaminen ja julkisen rahoituksen hyödyntäminen. Myös johdannaismarkkinoita kehitetään virtuaalisten hubien kautta. Halutaan lisätä joustoa uusiutuvan edistämiseksi. Kuluttajien oikeus saada kiinteähintaisia sopimuksia. Kuluttajille määräaikaiset sopimukset sekä erillismittauksen mahdollistaminen. REMIT-muutoksista rajat ylittävä valvontavaltuus. Lisätään markkinoiden läpinäkyvyyttä ja estetään manipulaatiota. Tarvitaan tulevaisuuden kestävä markkinamalli.

SI mielestä sähkömarkkinamallin rakennetta on hyvä tarkastella ja uudistaa ja esteitä vihreälle siirtymälle poistettava. PPA-sopimusten vakuusjärjestely on hyvä, mutta selkeyttä tarvitaan. Tarvitaan lisää selkeyttä kriisitoimiin; miten takuujärjestelmät otetaan käyttöön. Kaipaa tarkempia sääntöjä hintavolatiliteetin suhteen, jottei synny spekulatiivista kaupankäyntiä. Myös rajoittimia (circuit breakers) pitää tarkastella.

AT mielestä sähkön jakaminen voi tuoda stabiliteettia verkkoon. Piti huipunleikkausehdotusta hyvänä, samoin toimitusvarmuusmyyjiä koskevaa ehdotusta. Sähkön ja kaasun välistä yhteyttä pitäisi parantaa. Kuluttajien on hyödyttävä halvasta energiasta ja ylituotot pitää ohjata kuluttajille. Ydinvoima on mukana, mutta sen riskit olisi huomioitava ja lisäksi kaipasi kustannusten osalta läpinäkyvyyttä. Tarvitaan parempaa tiedonsaantia (REMIT) ja muutenkin läpinäkyvyyttä.

ES kiitti ehdotuksista, jotka menevät oikeaan suuntaan. Haluaisi työstää vielä yksityiskohtia. Kahdenvälisten ostosopimusten (PPA) edistäminen ja rinnalla hinnanerosopimuksia (CfD) - haluavat että on sääntelyä, joka on jäsenvaltioiden kesken vertailukelpoista. Emme halua, että sijoittajat joutuvat käyttämään PPA-sopimuksia CfD:itä saadakseen. Tiedusteli, miksi CfD:t ovat etusijalla. Kuluttajansuojan parantamiseen liittyvät toimet ovat keskeisiä. On hyvä, että tukitoimet jouston ja varastoinnin osalta on mukana ehdotuksessa. Haluaa käyttöcaseja. Tärkeää, on että on riittävästi kapasiteettia reagoida hintakriiseihin eli hintakatto voitava asettaa. Hintakatot olivat jo kriisitoimina ja niitä tarvitaan hintakriiseihin varautumiseksi. Tarvitaan rajat ylittäviä näkökulmia. Espanja tukee rakenteellista uudistusta.

DK mielestä markkinat ovat toimineet ihan hyvin, nykyinen malli on tuonut huomattavia hyötyjä ja investointeja vihreään siirtymään. Hyvä, että ehdotus keskittyy kuluttajiin ja hintojen vakauttamiseen. CfDiden tulee olla vapaaehtoisia, pitää voida valita oma tukijärjestelmänsä. Tarvitaan ennakoitavuutta

ja investointivakautta. CfD-tulonsiirron tulisi olla jäsenvaltion päätettävissä, ettei uusiutuvan energian hankkeiden käyttöönotto ja investoinnin hidastu.

IE tukee KOM ehdotusta. Irlannin tuotannosta 40 % perustuu uusiutuvaan energiaan, lähinnä tuulivoimaan. On tärkeä modernisoida sähkömarkkina, joustoa tarvitaan. Nyt on annettava markkinoille selkeyttä. CfDt ovat käyttökelpoinen väline. Voidaan tarvita muitakin toimia markkinan kehittyessä, mutta näitä toimia tarvitaan siirtymävaiheessa. Välillä jopa 75 prosenttia tuotannosta tehdään uusiutuvalla ja tarvitaan siksi stabiliteettia verkossa. Uutta kaasuturbiinituotantoa tarvitaan, kun ei ole riittävästi uusiutuvaa ja siksi tarvitaan kapasiteettimekanismeja. Markkina on toiminut hyvin, mutta tarvitaan lisää tukea vihreään siirtymään.

MT totesi aina vaatineensa kaasun hintojen irrottamista sähkön hinnasta. Nykyinen markkinamalli tarvitsee muutoksia. Peräänkuuluttaa edelleen kunnon uudistusta. Uusiutuva energia on edelleen riippuvainen maakaasun hinnasta, joka toimii hinnanasettajana. Merkittävä osa sähköstä tulee Maltalle muualta. Tarvitaan uusi sähkömarkkinarakenne. Tavoitteena tulee olla, että saadaan hintavakautta ja toimitusvarmuutta. Hintahyöty pitää jakaa kaikkien EU-kuluttajien välillä rajojen yli.

FI pitää lähtökohtaisesti ehdotusta hyvänä ja on samaa mieltä sen lähtökohdasta. Kriisi osoitti, että parannuksia tarvitaan. Tarvitaan tasapainoinen lähestymistapa joka huomioi sekä vihreän siirtymän edistämisen että kuluttajansuojan parantamisen. Kahdensuuntaiset sopimukset: tarvitaan lisää joustoa. Hienoa että komission ehdotus on teknologianeutraali. Epäili mahdollista hallinnollista taakkaa viitaten kokemuksiin viime vuoden ns. inframarginaalisesta tuottokatosta. Se mitä ehdotuksesta puuttuu, on teknisten hintakattojen alentaminen.

BE tukee ehdotuksen tavoitteita. Hyvä että ehdotuksessa on joustavuutta. Nyt on kirjava, tarvitaan lisää koherenssia. Sähkön kriisitoimia tulisi jatkaa. Kannattaa PPA-sopimusten ja CfDiden välistä yhteyttä siten, että ylimääräinen PPA-tuotanto voidaan myydä CfD-mekanismin puitteissa. Huipunleikkaus voi olla hyödyllinen, samoin kuin joustoa voidaan saada aggregoimalla.

PL mielestä ehdotuksen pitää vastata haasteisiin joita huomattiin energiakriisissä. Kapasiteettimekanismeihin tarvitaan joustoa säätökapasiteetin käyttöönottamiseksi. Tarvitaan muutoksia kapasiteettimekanismien suunnitteluperiaatteisiin. Teknologianeutraalisuuden merkitys on keskeistä, ja hyvä että ehdotus huomioi sen. Kuluttajia koskevien toimien osalta tarvitaan lisää joustavuutta. Tarvitaan lisäselvyyttä mitä lisäarvoa tuovat alueelliset hubit ja mikä on niiden vaikutus uusiutuvan energian investointeihin.

NL kokee, että nykyinen markkinamalli toimii hyvin toimitusvarmuuden kannalta mutta toisaalta kuluttajansuojaa pitää vahvistaa ja hiilineutraalisuutta vauhdittaa kohdennetuin toimin. Tarvitaan kriisikestävyyttä. Komission ehdotus vastaa tarpeeseen hyvin. Hyvä, että keskitytään pitkiin sopimuksiin ja kuluttajansuojaa parantaviin toimiin. On kuitenkin jotain huolia kuten CfDiden pakollinen luonne, tarvitaan vapaaehtoisuutta. Lisäksi tuottojen käyttäminen tarvitsee lisää joustoa. Myös CfDiden taannehtivuuutta pitää katsoa. Reguloidut tariffit voivat häiritä markkinaa.

IT muistutti heti energiakriisin alettua vaatineensa, että markkinamallia pitää muuttaa. Nykymalli ei riittävästi takaa vihreää siirtymää (erityisesti hintasignaalit ja kaasun hinta). On hyvä keskittyä hintoja vakauttaviin toimiin. Lisää joustavuutta tarvitaan. Tarvitaan komission vaikutusarviointia energian jakamisen osalta, mutta säännöt ovat liian yksityiskohtaisia. Toivottavasti tänä vuonna saadaan uudistus toteutettua.

CZ mielestä ehdotuksen pohjalta voidaan edetä. Sen avulla saadaan vakautta markkinoille. Näki hyvinä selkeät kuluttajansuojatoimet, toimitusvelvollista myyjää koskevat säännöt sekä sähkön jakamisen. Teknologianeutraalisuus – kaiken päästöttömän energia oltava samalla viivalla. Valtiontukitoimiin sen sijaan tarvitaan joustavuutta. Samoin joustoa verkkoihin mutta ei vain kulutusjoustoa vaan myös tuotannon joustoa.

PT uudistuksessa pyrittävä hiilineutraalisuuteen ja edistettävä järjestelmän kriisinsietokykyä. On huomioitava uusiutuvan tuotanto, PPA-sopimukset ovat 40 prosenttia Portugalin tuotannosta. Rajat

ylittävä näkökulma pitää ottaa paremmin huomioon. Energianjakaminen on hyvä idea, mutta insentiivit ja reguloidut tariffit ym. puuttuvat.

DE mukaan sähköntuotanto pitäisi tuplata päästöttömyyteen pääsemiseksi. Kuluttajansuojan parantaminen tärkeää. Tarvittaisiin lisää vaikutusarviointia. Energian jakamisen tavoite on hyvä. Skeptinen virtuaalisten hubien suhteen. Myös uusien markkinatuotteiden osalta skeptinen. Esteitä poistettava markkinoilta. CFD ei pitäisi koskea olemassa olevaa tuotantoa. Tarvitaan joustoa tähän.

CY vielä analysoi ehdotuksen yksityiskohtia. Toivottavasti sopu ehdotuksesta löytyy vuoden loppuun mennessä. Lähtökohtana tulee olla kuluttajien hyötyminen. Samoin teollisuuden (SME). Hintojen laskeminen lähelle tuotantokustannuksia tavoitteena. 27 jäsenvaltiota – tarvitaan joustoa, jos halutaan huomioida erityispiirteet. Esim. pitkän markkinan osalta tarvitaan lisäksi hintareflektiiviset tuotteet. Pitää saada vaikutusta kuluttajille hintahyötynä. CfDt ovat hyviä, mutta tarvitaan hintamekanismi kriisien varalta ja tulonsiirtomekanismi.

FR mielestä markkinat ovat olleet tehokkaat ja tasapainoiset lyhyellä aikavälillä. Uudistaa pitää kuitenkin, jotta päästään ilmastotavoitteisiin ja saadaan hintoja alas. Pitää reagoida USA:n toimiin, jotta yritykset eivät siirry Euroopasta muualle. CfDt ovat hyviä investointien saamiseksi ja hintanäkyvyydeksi. Myös kuluttajahyöty CfDiden osalta on tärkeää. Kuluttajansuojan osalta suojaus on tärkeää. On nähty konkursseja ja tarvitaan turvaa ja joustoa. Oltava oikeat kapasiteettimekanismit paikallaan, mutta vapaaehtoisuutta tarvitaan. Subsidiariteettiperiaatetta on noudatettava. On kiire, hyväksyttävä vielä tänä vuonna.

LV ilmaisi varovaista yleistä tukea ehdotukselle, vaikka pohtii vielä kantaansa. Huolena CfDt ainoana tukimuotona. Tarvitaan vapaaehtoisuutta.

SK kannattaa monia toimia (PPA, CfD), mutta kokonaisuuden pitää olla tasapainoinen, jottei malli sirpaloidu tai vaaranneta toimitusvarmuutta. Ydinvoiman on oltava mukana. Epäili virtuaalisten hubien mahdollisia vaikutuksia. Pitää vielä selkeyttää miten hintakriisitilanne määritellään. Sähkönjakamisen osalta on vältettävä negatiiviset vaikutukset kuluttajille, jotka eivät osallistu.

EE on tyytyväinen, että komissio esittää kohdennettuja toimia ja keskittyy nykyisen mallin parantamiseen. On hyvä säilyttää hyvin toimineet elementit. Tarvitaan lisäkannustimia mutta PPA ja CFD oltava vapaaehtoisia ja valtion saatava päättää ylituotosta. Tuotot pitäisi käyttää uusiutuvan energian investointeihin. Tarvitaan joustokykyistä tuotantoa. Hintainterventioiden pitää olla ajallisesti rajattuja. Baltian osalta tarvitaan joustoa kriisitilanteissa.

HR piti hyvänä kuluttajansuojaan keskittymistä. PPA-sopimuksia on vielä analysoitava. Kansallisia toimia on tehty 1,8 miljardilla. Näki kaasun hintojen erottamisen sähkön hinnoista tarpeellisena. PPA-sopimukset tarvitaan tuomaan hintavakautta kuluttajille, kesto sovitettava teknologian mukaan max. 20 vuotta. CfDt –pitää arvioida valtiontukinäkökulmasta. Hintasääntely voi johtaa ongelmiin tuotannossa.

BG ilmaisi tukensa ehdotukselle yleisesti sekä teknologianeutraalisuudelle päästöttömän tuotannon osalta.

LU mielestä komission ehdotukset ovat hyviä. PPA-sopimuksen osalta tarvitaan hintariskin huomiointia. CfDn osalta tarvitaan lisäselvyyttä eikä taannehtivuutta. Huolissaan ylituoton käyttämisestä – parempi olisi kohdistaa se esim. uusiutuvan energian tuotantoon.

EL viittasi siirtymään ja uusiutuvan energia osuuden kasvuun ja sitä myötä jouston tarpeeseen. Ehdotuksella ei ole vaikutusta nykyhintoihin eikä ehdotus mene riittävän pitkälle. Jouston huomiointi markkinan ja järjestelmän tarpeena on hyvä. Hyvä, että kuluttajat voivat solmia määräaikaisia sopimuksia. CfDiden olisi sen mukaan oltava pakollisia. Tarvitaan suurempaa järjestelmämuutosta.

LT mielestä kapasiteettimekanismit ja menetelmät toimivat huonosti ja vaativat muutoksia. Balttien synkrooniongelma pitää huomioida.

HU olisi kaivannut laajempaa uudistusta ja vaikutusarviota. Kapasiteettimekanismeja koskevia sääntöjä tulisi helpottaa ja jäsenvaltioiden tulisi voida päättää hätätilan julistamisesta.

KOM totesi, että CfD-sopimuksista saatavien tulojen ohjautuminen kuluttajille on tietoinen valinta, koska näin kuluttajat hyötyvät konkreettisesti vihreästä siirtymästä. Inframarginal-ehdotuksen arvio valmistuu 13.4.

PJ korosti loppupuheenvuorossaan, että sähkömarkkinamalliehdotuksen käsittely on sille prioriteetti.

Suomen edustajat
TEM
Valtiosihteeri Ann-Mari Kemell
Ylijohtaja Riku Huttunen
Hallitusneuvos Arto Rajala
Erityisasiantuntija Elina Hautakangas
Erityisasiantuntija Elina Johansson
Asiantuntija Amanda Huuki
EUE
Pysyvän edustajan sijainen Tuuli-Maaria Aalto
EU-erityisasiantuntija Ville Niemi
VNK
EU-erityisasiantuntija Hanna Vuorinen

Asiakirjat
Kaasumarkkinapaketti – neuvoston yleisnäkemys (7808/23, 7557/23 ja 7556/23)
Neuvoston asetus kaasun kysynnän vähentämisestä koordinoidusti - poliittinen yhteisymmärrys sisällöstä ja päätös hyväksymisestä kirjallisella menettelyllä (7649/1/23 REV1)
Sähkömarkkinamalli – politiikkakeskustelu (7455/23)

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite